

foto: FPA Z.Primožič

PRVIH PET LET

Društvo oljkarjev Slovenske Istre te dni praznuje svoje peto leto delovanja. Ob tem za nas pomembnem jubileju pa se prepletajo misli in pogledi nazaj, kaj smo v tem času opravili in kaj bi morali še postoriti. Na ustanovnem zboru društva leta 1992 v Marezigah smo si zadali naslednje cilje in naloge: ZASADITEV NOVIH NASADOV – SAMOOSKRBA SLOVENSKEGA TRGA S DOMAČIM OLJEM – PRIDELATI VRHUNSKO OLJČNO OLJE, PRIMERLJIVO Z NAJBOLJŠIM NA SVETOVNEM TRGU – SPREMLJATI DOGAJANJA NA PODROČJU OLJKARSTVA DRUGOD IN OBVEŠČANJE TER STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE OLJKARJEV. Tem osnovnim ciljem so sledili konkretni programi in aktivnosti v tesnem sodelovanju z MKGP, KSS, predvsem obalnimi občinami, KZ Agrario, BTE, LABS, Znanstvenim raziskovalnem središčem, Skladom kmetijskih zemljišč, turističnimi asociacijami, sredstvi javnega obveščanja in drugimi. S spoznanji in verificiranimi trditvami o možnostih za pridelavo vrhunškega oljčnega olja strokovnjakov iz najbolj oljkarstvo razvitih držav nam je dalo novih moči za nadaljevanje zastavljenih ciljev. Delo osrednje

komisije društva (DEGUSTACIJSKA KOMISIJA) je doseglo visoko raven sposobnosti organoleptičnega ocenjevanja oljčnega olja, kar gre nedvomno pripisati tudi stalnemu dopolnjevanju teoretičnega in praktičnega znanja (sodelovanje na sejmu SOL v Veroni, obiski in delo z uradnim degustatorjem oljčnega olja iz COI, pa tudi spremljanje novosti v strokovni pazožni literaturi). Prepričani smo, da bomo končno po dveh letih trdega dela) dobili pravilnik o oljčnem olju, ki bo usklajen po mednarodnih merilih. Glasilo društva, ki ga imate sedaj v rokah, je nedvomno prispevalo k dodatnemu informiranju, ki ga strokovno v glavnem pokrivajo strokovnjaki iz kmetijske svetovalne službe. Njim gre posebna pozornost za bogatenje znanja oljkarjev, predvsem tistih, ki se z oljko srečujejo prvič. Teh pa je iz leta v leto več, saj smo uspeli v Slovenski Istri organizirano posaditi tudi 50 ha novih oljčnih nasadov. Tak razmah oljkarstva pa ne bi bil mogoč brez koordiniranega dela MKGP, občin, KZ Agrarie, KSS in Sklada kmetijskih zemljišč. Z nadaljevanjem zastavljenih trendov pa bomo v 10–15 letih prišli do planirane samooskrbe Slovenije z oljčnim oljem (1500 – 1800 ha oljčnih nasadov). Za kakovostno oljčno olje je

potrebna tudi primerna predelovalna linija ter ravno zasebna pobuda in investicije v posodabljanje in nove oljarne so garant, da ne zgublamo pred ostalimi. Upam si trditi, da smo ravno zaradi naše specifičnosti (manjši nasadi, lastna delovna sila...) v prednosti (pavočasno obrani in predelani plodovi). Zadnji trditvi lahko kot dokaz ponudimo akcijo 300 vzorcev, ko smo v vseh oljarnah od začetka do konca predelave letnika 95 in 96 analizirali kislinsko stopnjo. Rezultati so spodbudni v smislu, da je pri tako široki populaciji različnih pridelovalcev opaziti viden premik v kakovosti stisnjenega olja (v letu 95 je bilo 79,5 % oljčnega olja s kislinsko stopnjo po 1 %, v letu 96 pa že 84,8 %). V društvu pa nismo uspeli premakniti aktivnosti za včlanitev Slovenije v COI (mednarodni svet za oljkarstvo). Na tem področju je bilo storjenega zelo veliko (določena kontaktna oseba – Koren, predstavitev slovenskega oljkarstva predsedniku COI g. ELucchetti), vendar do vključitve še ni prišlo in zaradi prednosti, ki bi jo kot člani COI imeli, bomo vztrajali na pobudi vključitve Slovenije. Po decembrski pozebi se je z obnovo nasadov povrnil optimizem, da bo oljka še naprej nudila oljčni sok. Prepričan sem, da smo z oljkarstvo trdoživostjo prebrodili to zadnjo in bomo tudi bodočo pozebo, saj si ne moremo predstavljati Slovenskega primorja brez oljčnih gajev.

Danilo Marbošič, predsednik D.O.S.I.

...PO POZEBI ...

Mlajši nasadi – večja škoda

Zadnja zima je močno prizadela številne oljčnike v Slovenski Istri. Čeprav so bile najnižje temperature v zimskem obdobju višje od najnižjih temperatur 1985, so posledice zadnje pozebe hujše. Upravičeno se lahko vprašamo, zakaj. Od leta 1987 dalje so bili postavljeni številni oljčniki, tako da smo 1996 imeli skoraj dva krat več oljčnikov kot leta 1985. Seveda je zaradi tega tudi ravno tako število mladih nasadov, za katere pa je znano, da so bolj občutljivi na nizke temperature kot starejši nasadi.

Tabela: Povečevanje oljčnih nasadov od 1988 do 1997 leta glede na število prodanih sadik (ocena) in število sadik ter površina organizirano posajenih oljčnikov glede na sortno sestavo.

LETO	š. prodanih sadik	š. sadik v organizirani obnovi	organizirano posajeni nasadi (ha)	sorte v organizirani obnovi (%)
1988	3300	2600	8,5	istrska belica 30 leccino 60
1989	8000	7000	23	istrska belica 30 leccino 60
1990	7700	6700	22	istrska belica 30 leccino 60
1991	14000	12000	40	istrska belica 78 leccino 15
1992	11000	9000	30	istrska belica 77 leccino 16
1993	19200	16200	54	istrska belica 65 leccino 30
1994	16000	13000	43	istrska belica 70 leccino 23
1995	14700	12000	40	istrska belica 61 leccino 30
1996	19500	16000	53	istrska belica 45 leccino 41
skupaj	113400	94500	313,5	
1997*	23600	19000	63	istrska belica 28 leccino 40

Mladi nasadi

Enoletni nasadi so bili zelo močno poškodovani, zato smo predlagali nadomeščanje sadik z novimi. Po prvih opazovanjih na terenu je kazalo, da se je "Istrska belica" v mlajših nasadih bolje obnesla, kakor "Leccino". Zaradi tega in tudi zaradi pomanjkanja sadik te sorte, smo predlagali oljkarjem, naj poskušajo v nasadu ohraniti to sorto, v kolikor je še na odrezanem mestu zelena. Kasneje se je izkazalo, da se v mladih oljčnikih ni obnesla najbolje, čeprav kambij na prerezu ni bil vedno temen tako kot je bilo običajno na "Leccinu".

Seveda smo vsi oljkarji najbrž želeli naše mlade nasade spraviti spet čim prej v prvotno stanje, vendar zaradi različnih vzrokov to ni bilo možno. Marsikomu, ki je v lanskem letu vlagal v nasad, je zmanjkalo sredstev ali volje, da bi lahko v celoti obnovil nasad. Po popisu škode in nekaterih obljubah je marsikdo upal, da bodo za obnovo namenjena sredstva v kratkem zagotovljena, vendar na žalost do tega ni prišlo dovolj zgodaj, da bi se vsi odločili za ponovno saditev. Ravno letošnje leto pa je tudi leto sprememb glede pridobivanja sredstev pri Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, tako da je bilo letos potrebno za sadiko odšteti več kot prejšnja leta. Čeprav je KZ Agraria dodatno uvozila sadike za obnovo po pozebi (sadike je bilo potrebno zelo hitro rezervirati, saj je pozeba prizadela tudi številne kraje v Italiji), pa zaradi zgoraj navedenega obnovo ni stekla tako kot bi si želeli. Vzrok je bil deloma tudi v pomanjkanju "Istrske belice". Da obnovo ni, stekla kot bi si želeli,

lahko vidimo tudi iz tabele, saj je bilo lani organizirano posajenih 53 hektarov površin, ki bi jih bilo primerno skoraj v celoti nadomestiti z novimi sadikami. V letošnjem letu pa je bilo skupaj s pozeblimi posajenih samo 63 hektarov, namesto pričakovanih 100 hektarov (glede na obnovo prejšnjih let).

Razlike med cepljenimi sadikami in potaknjenci

V nasadih, ki so bili postavljeni po letu 1988 iz sadik, vzgojenih s potaknjenci (brez cepljenja), so posamezna drevesa iste sorte na isti legi približno enako reagirale na nizke temperature. Pri prvih opazovanjih je izgledal "Leccino" močnejše poškodovan, saj je z dreves odpadlo več ali manj listja, hkrati pa je imel pri zarezovanju v deblo takorekoč vedno temen kambij, kar pomeni, da so bila drevesa močnejše poškodovana. "Istrska belica" je izgledala pri prvih opazovanjih manj poškodovana, saj je v glavnem obdržala listje pa tudi pri zarezovanju v deblo ni imela temnega kambija. Pri nadaljnjih opazovanjih (pri rezi) pa smo ugotovili, da so veje "Istrske belice" večkrat celo bolj popokane od "Leccina".

V nasadih, sajenih med 1980. in 1987. letom, v katerih so posajene uvožene sadike, cepljene na semenjaku, ugotavljamo zelo različno reakcijo na pozebo pri isti sorti. Tako lahko imamo v istem nasadu dve "Istrski belici" eno poleg druge, kjer je ena obdržala vse liste, druga pa ima vse liste na drevesu posušene (kar je najslabša možnost, da se bo obranila). Ravno tako je lahko eno drevo "Leccina" ali "Pendolina" zelo malo poškodovano, drugo pa zelo močno. Najbrž gre to pripisati različni odpornosti podlag na nizke temperature. V teh nasadih lahko opazimo tudi drevesa, kjer je en del drevesa suh, drugi pa skoraj nepoškodovan. Kako lahko pride do tega, lahko samo ugibamo. Znano je, da se posamezna veja prehranjuje iz točno določenega dela korenin pa tudi, da je oljka nagnjena k tvorjenju sekundarnega koreninskega sistema. Razlaga bi torej lahko bila takšna: Dovolj globoko sajena oljka, vzgojena s cepljenjem na semenjak lahko tvori korenine tudi iz cepljenega dela, kar pomeni, da se lahko določena veja prehranjuje izključno iz tega dela koreninskega sistema. Tako vejo lahko enačimo s sadiko, vzgojeno s potaknjenci, kar pomeni, da podlaga, ki očitno ni odporna na pozebo, nima nikakršnega vpliva na ta del oljke.

Tipična oljkarska območja?

Znano je, da je poškodba oljk odvisna tudi od lege, kje oljke rastejo. Zanimivost zadnje pozebe je bila tudi v tem, da so se velikokrat bolje obranile oljke na ne najbolj ugodnih legah (manj sončnih in bolj izpostavljenih) kot pa na najbolj tipičnih legah za oljke. V zaledju, kjer so najbolj znane lege za oljke, kot je območje Padne, Nove vasi, Svetega Petra in Krkavč, so bile oljke bolj poškodovane kot marsikod drugod.

Obrezovanje jeseni?

Zaradi severne lege oljkarjem Slovenske Istre vedno priporočamo sajenje in obrezovanje v spomladanskem času. Kaj se zgodi, če tega ne upoštevamo, si lahko ogledamo v nekaterih oljčnikih, kjer so rezali pred zimo. Dve vrsti v oljčniku, sajenem 1989, sta bili porezani pred zimo, ostalo pa kasneje. Ko sedaj opazujemo nasad skorajda ne moremo razumeti, da je to edina razlika, kajti porezani del pred zimo je veliko bolj poškodovan od dela, ki je bil porezan kasneje. Upam, da bo to zadostno opozorilo tistim, ki se zmeraj vztrajajo pri rezi v času obiranja.

Zaradi močno porezanih dreves lahko pričakujemo močno rast in številne nove poganjke, ki bi jih bilo dobro v poletnem času zrežiti.

Pozeba nas je nekaj naučila

Zadnja pozeba je bila kruta šola, od katere se moramo vsaj nekaj dobrega naučiti za naprej. Ponovno lahko opozorimo na primerne lege za sajenje oljk, čeprav je odvisno tudi od številnih drugih dejavnikov, na kateri legi se bodo bolje obranile. Sajenje in obrezovanja naj bo vedno v spomladanskem času, ko je manjša nevarnost za nastop nižjih temperatur. Izбира sadilnega materiala je zelo pomembna, saj smo letos videli, kako lahko podlaga močno vpliva na obranjanje oljk, hkrati pa tako sadiko lažje obnovimo, če pride do pozebe nadzemnega dela, saj lahko nasad hitreje obnovimo, ker ni potrebno precepljanje.

Pozeba nas je naučila tudi to, da lahko s pravočasnim in strokovno primernim pristopom zelo hitro obnovimo nasad, kar gre zabvala tudi oljki, ki ima izjemno regeneracijsko sposobnost.

Kmetijska svetovalna služba
Viljanka VESEL.

ZAVAROVANJE OLJK PRED NEVARNOSTJO TOČE ZA KOLIČINO IN KVALITETO – nadaljevanje

V vašem glasilu Društva oljkarjev Slovenske Istre "OLJKA" št. 1/97 smo vam podrobno opisali način zavarovanja, čas jamčenja zavarovanja (začetek in konec), ob škodnem dogodku – razurstitvev oljk v kvalitetne razrede ter višino zavarovalne vrednosti za zavarovanje oljk pred nevarnostjo toče, udara strele in požara.

Za zavarovanje količine oljk veljajo splošni pogoji To-96, pri zavarovanju, ki vključuje tudi kvaliteto oljk, veljajo tudi posebni pogoji za zavarovanje kvalitete oljk z oznako To-KO-97

V današnji številki glasila vas želimo seznaniti s še podrobnejšimi informacijami o zavarovanju – o ceni zavarovanja, kot sledi:

1. Cena kg oljk za izračun zavarovalne vrednosti znaša od 240,00 SIT do 280,00 SIT.

2. Določitev zavarovalne vrednosti pridelka: zavarovalno vrednost določi vsak zavarovanec sam, izračuna pa se tako, da se dejanski pridelek oljk pomnoži z izbrano ceno za kg oljk iz prejšnje točke.

Opozoriti vas moramo, da je možno zavarovati samo dejanski in ne pričakovani pridelek, na kar morate biti še posebej letos pozorni. Zaradi letošnje močne zimske pozebe, kasneje pa še spomladanske, morate obvezno v nasadu preveriti % poškodb oz. zmanjšanje planiranega pridelka.

3. Premijska stopnja za izračun premije zavarovanja znaša 10,8% od zavarovalne vrednosti pridelka. Vsem zavarovancem, ki so člani "Društva oljkarjev Slovenske Istre" pripada še dodatni 10% popust na letno premijo. Vsak zavarovanec mora imeti na svoji zavarovalni polici navedeno tudi številko generalne police, sklenjene z Društvom.

4. Plačilni pogoji:

- 20% premije se plača takoj ob sklenitvi
- 80% premije pa do 15. 12.

5. Praktični izračun:

- dejanski pridelek za leto 1997 = 500 kg
- cena za 1kg oljk = 250,00 SIT
- premijska stopnja = 10,8%

Letna premija = $500 \times 250,00 = 125.000,00 \text{ SIT} \times 10,8\% = 13.500,00 \text{ SIT}$
 - 10% popusta za člane Društva 1.215,00 SIT
 + 3% prometni davek 614,00 SIT

Letna premija za 500 kg pridelka znaša **12.899,00 SIT**

Plačilo: - takoj 20% oz. 2.580,00 SIT
 - do 15. 12. še 80% oz. 10.319,00 SIT

Pričakujemo pozitiven odziv članov društva na zavarovanje in neobvezujoči obisk našega zastopnika.

Pisarna Izola
Veliki trg 10
6310 IZOLA
Telefon: 066/67-654

Pisarna Lucija – Portorož
Obala 114
6320 PORTOROŽ-LUCIJA
Telefon: 066/773-624

Pisarna Ilirska Bistrica
Bazoviška 8
6250 ILIRSKA BISTRICA
Telefon: 067/42-552

Čas poslovanja
Vsak delovni dan od 14.00 do 16.00

Čas poslovanja
ponedeljek, petek od 9.00 do 12.00
sreda od 14.00 do 18.00

Čas poslovanja
Vsak delovni dan od 08.00 do 12.00

ZAVAROVALNICA MARIBOR d.d.

Predstavnitvo KOPER,
Cesta Zore Perello-Godina 2, p.p. 223,
6000 KOPER
Tel.: (066) 38-827, Fax.: (066) 38-829

Varstvo pozeblih oljčnikov pred škodljivci

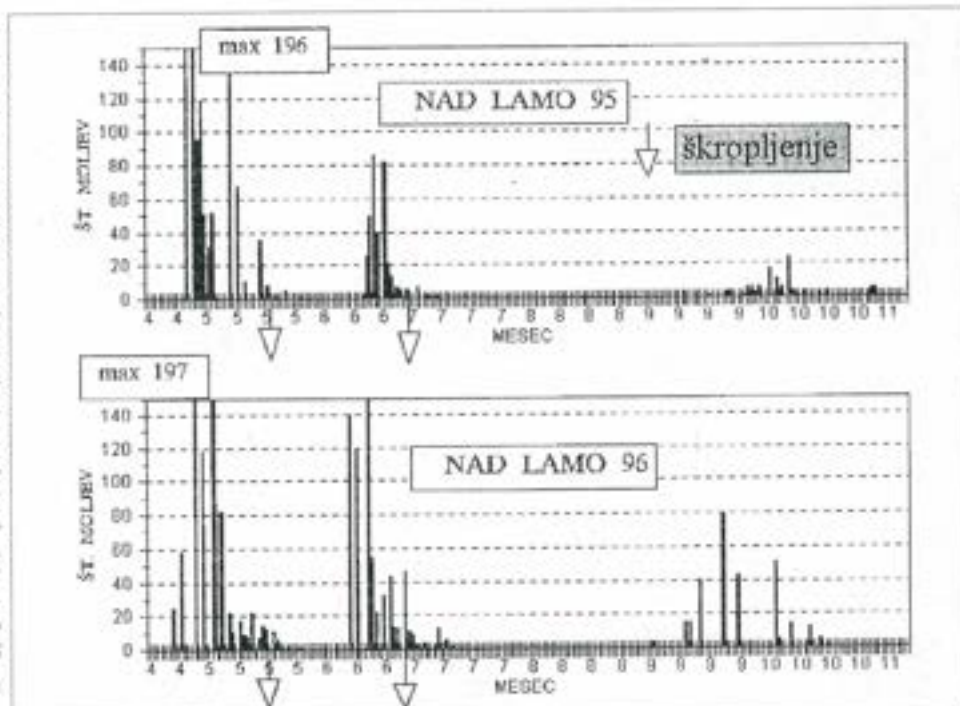
Uredil Matjaž Jančar, dipl.ing.-agr.

Zaradi hude pozebe, ki je konec leta 1996 močno prizadela tudi oljčnike v Slovenski Istri, pričakujemo v letošnjem letu veliko manjši pridelek oljk. Večino mlajših oljk smo morali kar precej porezati in na večini le teh v letošnjem letu sploh ne bo pridelka. Na žalost lahko letos pričakujemo nekaj pridelka le na nekaterih starejših oljkah, ki so bolje prenesle decembrsko pozebo. V močno porezanih mlajših nasadib lahko pričakujemo več škode v letu 1997 s strani molja mladib poganjikov (margaronija) in od najčastega rilčkarja. To sta sicer dobro znana škodljivca oljk, vendar je njihovo zatiranje priporočljivo le v mladib, enoletnih in dvoletnih nasadib. V starejših oljčnikih jih pod pragom ekonomske škode zadržujejo tako abiotiski kakor tudi biotski dejavniki. Ker bo letos zaradi sanacijske rezi po pozebi veliko "mladib" nasadov moramo s škodljivcema resno računati in hitro ukrepati, v kolikor se bosta res pojavila. Nekaj več o omenjenima škodljivcema je bilo napisano že v prejšnji številki Oljke. V tej številki bi namenil več pozornosti drugim škodljivcem.

Ključ pričačovanju manjšega pridelka ne smemo pozabiti na zaščito, oziroma zanemariti varstva oljk. Tu mislim predvsem na varstvo pred najpomembnejšim škodljivcem oljk, to je oljčno mubo in tudi pred oljčni moljem. Po podatkih, ki so nam na razpolago, nizke temperature ne bi smele prizanesti niti oljčnemu mediču - kapar (za prej omenjenima škodljivcema tretjemu najpomembnejšemu škodljivcu oljk), tako da s tem škodljivcem v letošnjem letu praviloma ne bi smeli imeti večjih težav. Zato priporočam, da se predno ukrepate s fitofarmaceutskimi sredstvi proti oljčnemu mediču prepričate, če je ta preživel hudo zimo. V kolikor ste v dvomih lahko vzorce veje prinesete na natančnejši pregled na sedež KSS Koper.

Oljčne mube in oljčnega molja pozeba verjetno ni posebj prizadela in z njima moramo resno računati. Nad dejstvom, da bo za približno enako število škodljivcev kot v lanskem letu na razpolago dosti manj plodov oljk, se lahko krepko zamislamo. To pomeni, da bodo letos manjšestvilni plodovi oljk veliko bolj izpostavljeni delovanju škodljivcev in v kolikor želimo obraniti sicer predvideno manjši pridelek, bomo morali varstvo oljk tudi letos posvetiti dovolj pozornosti.

Najprej bi napisal nekaj o varstvu oljk pred oljčnim moljem, ki se od pomembnejših škodljivcev oljk časovno tudi prvi pojavi. Slika ozirama graf navadno pove več kot besede, zato prilagam graf o ulovu oljčnega molja v oljčniku g. Angela HLAJA nad "Lamo", ki škodljivca redno spremlja že več let in se mu za podatke o ulovu oljčnega molja na feromonskih vabah iskreno zahvaljujem.

Graf: Ulov oljčnega molja in termini poskusnih zatiranj v letih 1995 in 1996 v oljčniku nad "Lamo".

Kakor je lepo razvidno iz grafa ima oljčni molj letno tri generacije:

cvetna, katere gosenice delajo škodo na cvetnih organih,

generacija, ki napada plodiče in trtji rod, ki dela škodo na listih.

Samice listne generacije molja odlagajo jajčeca na zaprte cvetove. Izleganje ličink cvetne generacije oljčnega molja sovpada s pričetkom cvetenja oljk.

Ličinke te generacije objedajo cvetne organe in na cvetovih tvorijo značilne pajčevinaste zapradke.

V naših klimatskih pogojih je najpomembnejša generacija, ki dela škodo na plodičih (ličinka se zavrtva v plodič, kjer se brani s še neolesenelo koščico v katero izvrtja značilno luknjico).

Nadalje sledi listna generacija, katere ličinke vrtajo rove v liste. Ta rod ne povzroči gospodarsko pomembne škode in ga ne zatiramo.

Škodljivec preživi zimo v stadiju bube, na listu, deblu oljke ali plitvo v tleh. Na razvoj škodljivca imajo zelo velik vpliv vremenski dejavniki med letom.

Še nekaj besed o prognostični službi in zatiranju oljčnega molja.

Let metuljev oljčnega molja, kot sem že omenil, spremljamo s pomočjo feromonskih vab. Tudi letos smo že opazili močnejši pojav prve, to je cvetne generacije molja.

Na podlagi večletnih izkušnjah smo ugotovili, da ni direktne zveze med številom ujetih metuljev na vabah in škodo zaradi delovanja škodljivca.

V primeru slabega cvetenja in močnega pojava škodljivca je proti cvetni generaciji molja priporočljivo ukrepati. Zaradi pozebe v letošnjem letu ne pričakujemo obilnega cvetenja in bi bilo ukrepanje proti škodljivcu vsekakor priporočljivo. V poštev za ukrepanje proti cvetni generaciji pridejo le biološki pripravki na osnovi bakterije *Bacillus thuringiensis*, ki ne delujejo škodljivo na koristne žuželke in so priporočeni pri integriranem varstvu oljk. V Sloveniji sta registrirana biološka pripravka *Bactospein* in *Biobit*. Omenil bi, da je oljčni molj slab letalec in uspešno zatiranje te generacije močno zmanjša pojav naslednjih generacij.

Praviloma zatiramo predvsem drugo generacijo oljčnega molja, ki povzroča poškodbe na plodičih in sicer v času maksimalnega leta škodljivca z zaviralci razvoja žuželk kot sta *DIMILIN* ali *SONET* ali 10 dni po maksimalnem letu škodljivca ali po starejši, a še vedno uporabni metodi, ko plodiči oljk dosežejo velikost pšeničnega zrna. Uporabljamo lahko pripravke na osnovi dimetoata (prej *ROGOR*, letos bo na voljo pripravek z novim komercialnim imenom

– **PERFEKTHION**, ki je sicer zelo učinkovit, vendar tudi zelo neselektiven napram koristnim žuželkam in zato uporabe ne priporočamo v sklopu integriranega varstva oljke. Za konec naj omenim, da ima oljčni molj več naravnih sovražnikov, ki zelo zmanjšajo populacijo škodljivca. Med najpomembnejše sodi tančičarica, ki se prehranjuje z jajčeci II. generacije oljčnega molja. Z nepravilno rabo neselektivnih insekticidov uničujemo tudi te izredno koristne žuželke.

Varstvo oljčnikov pred oljčno muho.

Glede varstva oljk pred najpomembnejšim škodljivcem oljk, pred oljčno mubo, je bilo že veliko povedanega in napisanega. Novosti glede varstva pred škodljivcem ni, tako, da bom ponovil že znana dejstva. Sicer pa podatki in zanimanje oljkarjev kažejo, da se čedalje več oljkarjev odloča za integrirano varstvo oljk pred oljčno mubo s pomočjo uporabe zastrupljenih vab (uporaba Buminala in insekticida). Na ta način prizanesemo koristnim žuželkam v oljčniku, širšemu okolju in nenazadnje tudi nam samim, kot izvajalcem škropljenj z zelo strupenimi fitofarmaceutskimi sredstvi. Metoda zastrupljenih vab zahteva večjo natančnost pri določitvi časa in izvedbi samih škropljenj (povprečno 5–6 v sezoni) in je po naših večletnih izkušnjah zelo učinkovita. Kljub večjemu številu škropljenj, je količina uporabljenega insekticida tudi do 20x manjša kot pri klasični kurativni metodi.

Sicer nekaj za osvežitev spomina glede varstva oljk pred oljčno mubo.

Pri kemiškem varstvu pred oljčno mubo ločimo dve metodi: kurativno in preventivno. Obe temeljita na natančnem spremljanju leta oljčne mube in klimatskih dejavnikov. Na našem območju so se za spremljanje leta mube uveljavile predvsem rumene lepljive plošče.

Kurativna metoda, imenujemo jo lahko tudi klasična, je priporočena, ko je več kot 10% plodov okuženih in v kolikor je bilo zamujeno škropljenje z zastrupljenimi vabami. Z uporabo zaščitnih sredstev na osnovi dimetoata in fentiona, ki ju v svetu in tudi pri nas uporabljamo sedaj, se je pojavila nevarnost ostankov insekticidov v plodovih in olju. Zaradi pogostih škropljenj z navedenimi neselektivnimi insekticidi se je porušilo naravno ravnovesje med škodljivci oljke in njihovimi naravnimi sovražniki.

Poseben problem predstavlja prerasnožitve škrtastih uši oljke (oljčni medič in druge), katere izločajo obilo medene rose, na katero se naselijo glivice sajarosti. Prav sajarost je bila v preteklosti vzrok za propad številnih oljčnikov v Sredozemlju.

Ta pojav opazamo tudi na območju Slovenske Istre, vendar na srečo le v omejenem obsegu. Zgoraj navedeni vzroki so privedli do razvoja preventivne metode zaščite oljk pred oljčno mubo. Pri tej metodi v praksi uporabljamo

ROGOR (letos bo kot vedno na voljo pripravek z novim komercialnim imenom – **PERFEKTHION**) ali **LEBAYCID** v 0,15% koncentraciji.

Preventivna metoda temelji na uporabi proteinskih vab (funkcija privabljanja odraslih muh), zastrupljenih z dodatkom insekticidov iz skupine fosfornih estrov, ki delujejo vsaj tako dolgo kot vaba. (praktično ne več kot 20 dni). Z izjemo nekaj sintetičnih piretroidov sta dimetoat in fention na podlagi laboratorijskih poskusov izkazala najboljšo kontaktno delovanje (FAO 1979). Tudi po večkratni aplikaciji dimetoata in fentiona v kombinaciji s hidroliziranimi proteini so bili ostanki sredstev v oljkah in oljih izredno nizki, daleč pod določenimi normativi. Na Sardiniji so v odsotnosti padavin proteinske vabe 1% raztopine Buminala delovale najmanj dva tedna.

Metodo zastrupljenih vab veliko uporabljajo v Španiji, Grčiji in sosednji Hrvaški. Za dosego pozitivnih rezultatov pri zaščiti je potrebno ukrepati, predno muha odloži jajčeca. Insekticidna vaba (v povprečju uporabijo 0,5 l škropiva po drevesu) je neučinkovita na žerke, ki živijo v plodu oljke. Prag škodljivosti po metodi zastrupljenih vab je ob ulovu 2 muh/vabo/teden. Ob prisotnosti odraslih muh je potrebno ukrepati, ko kaščica ploda otrdi (significira), kar je pogoj za uspešen napad oljčne mube. Škropimo v presledkih 20–30 dni (v primerih obilnejših padavin moramo škropljenja ponoviti). Preventivna metoda daje dobre rezultate glede ostankov škropiva na rastlini. Pri tej metodi škropimo z mešanico vabe Buminala 1% in dodatkom insekticida **ROGOR** ali **LEBAYCID**, oba v 0,15% koncentraciji.

Iz zakona o zdravstvenem varstvu rastlin

Zakon o zdravstvenem varstvu rastlin (Uradni list RS, št. 82/94), ki je pričel veljati sredi januarja 1995, ureja varstvo gojenih rastlin, rastlinskih pridelkov in proizvodov pred parazitskimi (škodljivimi) organizmi in neparazitskimi dejavniki na način, ki ne ogroža zdravja ljudi in živali in ne vpliva negativno na okolje. Za tak način izvajanja zdravstvenega varstva rastlin je treba izpolniti več pogojev: po zakonu smejo na trg le taka sredstva, ki so za človeka, živali in okolje čim manj škodljiva, z njimi smejo trgovati le strokovno in tehnično usposobljeni prodajalci, uporabljati pa jih smejo le strokovno usposobljeni izvajalci ukrepov s tehnično brezhibno opremo. Za uresničitev zgoraj naštetih ciljev je zakon uvedel obvezno izobraževanje uporabnikov fitofarmaceutskih sredstev in vseh, ki trgujejo s temi sredstvi. Tržni pridelovalci rastlin za prebrano ljudi in živali, izvajalci ukrepov zdravstvenega varstva rastlin, trgovci in še drugi uporabniki fitofarmaceutskih sredstev morajo imeti verificirano znanje in spretnosti na področju varstva rastlin.

V tej številki Oljke bi napisal nekaj pomembnejših izrazov iz zakona o varstvu rastlin.

INTEGRIRANO VARSTVO RASTLIN je izvajanje vseh znanih ukrepov in postopkov s področja biologije, biotehnologije, zlahtnjenja in pridelovanja rastlin, ki omogočajo minimalno uporabo fitofarmaceutskih sredstev, pri čemer so škode, ki jih povzročajo škodljivi organizmi, na ekonomsko sprejemljivem nivoju.

RASTLINE so

- žive rastline;
- seme, sadilni material in deli rastline namenjeni razmnoževanju;
- rastlinski pridelki in proizvodi, če niso predelani ali termično obdelani;
- drugi proizvodi in predmeti, s katerimi se lahko prenašajo škodljivi organizmi (npr. zemlja, organska gnojila)

ŠKODLJIVI ORGANIZMI so živali, glive in mikroorganizmi v vseh razvojnih stadijih, ki lahko povzročajo škodo gojeni rastlini.

Mikroorganizmi so virusi, viroidi, spiroplazme, riketcije, mikoplazme in bakterije.

ŠKODLJIVI ORGANIZMI so:

- karantenski škodljivi organizmi so organizmi, ki pomenijo nevarnost za rastline, ki jih napadejo, in ki terjajo posebne ukrepe za zatiranje ali izkoreninjenje, da se ne bi prenesli ali širili. Karantenske škodljive organizme

REZULTATI ANALIZIRANIH 300 VZORCEV OLJČNIH OLJ LETNIKA 1996

uvrščamo na sezname, in sicer:

v seznam A uvrščamo organizme, ki niso ugotovljeni na območju Republike Slovenije;

v seznam B uvrščamo organizme, ki so ugotovljeni na območju Republike Slovenije.

b) gospodarsko škodljivi organizmi so organizmi, ki na območju Republike Slovenije povzročajo večjo škodo in jih je mogoče zatirati s splošnimi ali posebnimi ukrepi.

FITOFARMACEVTSKA SREDSTVA so vsa sredstva, ki se uporabljajo:

a) za varstvo rastlin pred škodljivimi organizmi in neparazitskimi dejavniki;

b) za varstvo rastlinskih pridelkov in proizvodov pred škodljivimi organizmi;

c) za odvrtačenje škodljivih organizmov;

d) za regulacijo rasti gojenih rastlin;

e) za preprečevanje kaljenja rastlinskih pridelkov;

f) kot dodatki prej navedenim sredstvom za povečanje njihove učinkovitosti ali spremembo njihovih lastnosti;

g) za neselektivno uničevanje rastlin;

h) za povečanje odpornosti gojenih rastlin proti škodljivim organizmom, pri čemer ne ogrožajo okolja in zdravja ljudi in živali;

i) sredstva za privabljanje in spremljanje navzočnosti škodljivih organizmov.

FEROMONI so kemične snovi, ki jih izločajo žuželke oziroma so pridobljeni sintetično in jih zaznavajo drugi osebk iste vrste, pri katerih izkazuje specifično reakcijo (npr. določeno obnašanje ali razvojni proces)

NEPARAZITSKI DEJAVNIKI so okoliščine, ugodne za razvoj škodljivih organizmov, na katere je mogoče vplivati (pomankanje hranil, nepravilni odmerki fitofarmaceutskih sredstev, vnos drugih kemičnih sredstev na rastline ter neugodni življenjski pogoji za rastline). Neparazitski dejavniki pa niso emisije iz okolja in gnojila.

KARENCA je čas, ki mora preteči od zadnjega tretiranja s fitofarmaceutskim sredstvom do spravila ali žetve tretiranih rastlin. Pri uporabi fitofarmaceutskega sredstva za razkuževanje, kot sta dezinfekcija oziroma dezinfekcija, je karenca čas, ki mora preteči od uporabe sredstva do dajanja tretiranih rastlin v promet.

DELOVNA KARENCA je čas po uporabi določenega fitofarmaceutskega sredstva, v katerem nista dovoljena dostop in delo na tretirani površini, tretiranem polju oziroma zaprtim prostoru.

Več o dolžnostih uporabnikov fitofarmaceutskih sredstev, opredeljenih v zakonu, bom napisal v naslednji številki glasila.

Specialist za varstvo rastlin
Matjaž JANČAR, dipl.ing.agr.

(e drugo V sodelovanju z oljarji in D.O.S.I. smo v okviru raziskovalne naloge organizirali akcijo brezplačnih analiz kislinske stopnje za vse pridelovalce olj letnika 96/97. Analizirali smo 300 vzorcev olj, ki smo jih razdelili v tri časovna obdobja (olja, ki so bila predelana do 31. 11. 95 (zgodnje obdobje), od 1. 12. do 15. 12. 95 (srednje) in od 15. 12. 95 dalje (pozno obdobje). Rezultati:

Po evropskih normativih sta glede na vrsto tehnološkega postopka, in s tem vrsto kakovosti, oljčno olje in olje iz oljčnih tropin v prometu kot:

1. OLJČNO OLJE

1.1. deviško oljčno olje

1.1.1. ekstra deviško oljčno olje

1.1.2. fino deviško oljčno olje

1.1.3. navadno deviško oljčno olje

1.1.4. deviško oljčno olje, neprimerno za prehrano - lampentno

1.2. rafinirano oljčno olje

1.3. oljčno olje

2. OLJE IZ OLJČNIH TROPIN

2.1. surovo olje iz oljčnih tropin

2.2. rafinirano olje iz oljčnih tropin

2.3. olje iz oljčnih tropin

V najvišji kakovostni razred se uvrščajo deviška oljčna olja, ki pa jih razvrščamo v kakovostne razrede na osnovi kemijskih analiz in organoleptične analize.

Kislinska stopnja je eden izmed najpomembnejših kriterijev za kakovostno worstitev oljčnih olj.

KAKOVOSTNI RAZRED Vsebnost prostih kislin (KISLINSKA STOPNJA)

1. EKSTRA DEVIŠKO OLJČNO OLJE

pod 1,0 %

2. DEVIŠKO FINO OLJČNO OLJE pod 2,0 %

3. DEVIŠKO NAVADNO OLJČNO OLJE

pod 3,3 %

4. DEVIŠKO NEPRIMERNO ZA

PREHRANO* nad 3,3%

Iz tabele je razvidno, da je boljša kakovost tistega olja, ki ima čim manjšo vrednost kislinske stopnje. * Neprimerno za prehrano ne pomeni strupeno, tako olje se ne sme stekleničiti za širšo potrošnjo (ne sme biti na policah!)

V sodelovanju z oljarji in D.O.S.I. smo v okviru raziskovalne naloge organizirali akcijo brezplačnih analiz kislinske stopnje za vse pridelovalce olj letnika 96/97. Analizirali smo

30 vzorcev olj, ki smo jih razdelili v tri časovna obdobja (olja, ki so bila predelana do 31. 11. 95 (zgodnje obdobje), od 1. 12. do 15. 12. 95 (srednje) in od 15. 12. 95 dalje (pozno obdobje). Rezultati: **KISLINSKA STOPNJA PREDELAVA DO 30. 11. 95 PREDELAVA DO 15. 12. 95 PREDELAVA OD 15. 12. DALJE** pod 0,5% 113 vzorcev 83 vzorcev 16 vzorcev

Iz tabele je razvidno, da je v prvem obdobju največ vzorcev z nizko kislinsko stopnjo, kar 97,6% vseh vzorcev predelanih do 30. 11. 95 se lahko uvršča v kategorijo ekstra deviška olja (kislinska stopnja do 1,0%)

KISLINSKA STOPNJA PREDELAVA

DO 30. 11. 95 PREDELAVA DO 15. 12. 95

PREDELAVA OD 15. 12. DALJE pod 1,0 %

97,6% vseh vzorcev 87% vseh vzorcev 43%

vzorcev

Da lahko pridelujemo in predelujemo dobra olja, kaže naslednja tabela:

Kislinska stopnja število vzorcev

pod 1,0 % 276 (79,5%)

od 1,0 do 2,0% 44 (12,7%)

do 3,3% 15 (4,3%)

nad 3,3% 12 (3,5%)

Lahko torej predelujemo zelo dobra olja. (Najnižje dosežena kislinska stopnja pri analiziranih vzorcih je 0,06% in najvišja 7,8%)

Iz podatkov shranjevanja in obiranja, ki smo jih dobili s to akcijo analiz je razvidno, da na višje vrednosti kislinske stopnje vpliva zrelost plodov (prepozno obiranje) in predolgo skladiščenje, sušenje. Le redki so, ki so dolgo (več kot 14 dni skladiščili) oljke in ohranili dobro kvaliteto plodov in steni kasneje olja.) Iz pozno obranih (že gnilih, plesnivih plodov) pač ne moremo predelati sveže, dobro olje.

Poleg kislinske stopnje pa skušamo ugotoviti še druge kemijske značilnosti teh olj, vpliv teh na pridelavo in predelavo, vse to v želji, da bi znali pridelati in tržiti čimbolje olja Slovenske Istre. Rezultati določevanja kakovostnih parametrov oljčnih olj iz Slovenske Istre letnik 92/93, letnik 93/94, letnik 94/95 in letnika 95/96 so predstavljeni v raziskovalni nalogi **NEKATERE ZNAČILNOSTI OLJČNIH OLJ IZ SLOVENSKE ISTRE.**

Nalogo so ob znatni pomoči Znanstveno raziskovalnega središča RS Koper financirali: Ministrstvo za znanost in tehnologijo, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Mestna občina Koper in občina Piran.

LABS-KEMIJSKI LABORATORIJ

Zelena ulica 8 6310 IZOLA tel: 066 67 228 tel., fax: 066 67 012

TOKOFEROLI (VITAMIN E IN NJEGOVE IZOMERE) V OLJČNIH OLJIH SLOVENSKE ISTRE

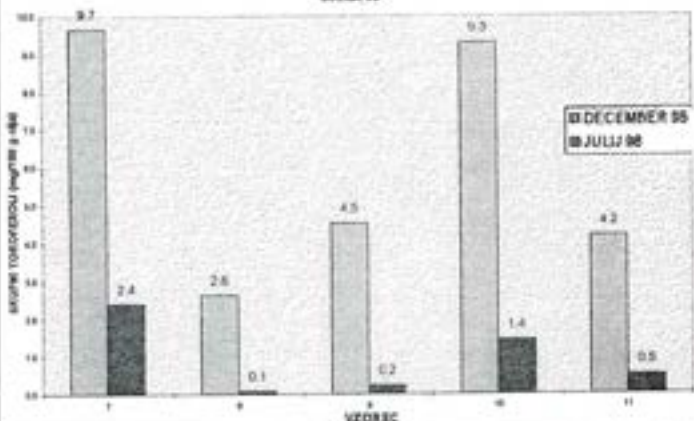
V okviru ZNANSTVENO RAZISKOVALNEGA SREDIŠČA V KOPRU tudi letos nadaljujemo z raziskavami na področju oljčnih olj iz Slovenske Istre. Poleg osnovnih kakovostnih parametrov oljčnih olj (vsebnosti prostih maščobnih kislin, peroksidnega števila, UV absorbance in sestave maščobnih kislin), ki jih že nekaj let zbiramo za naša oljčna olja, poskušamo letos dopolniti te podatke še s podatki o vsebnosti vitamina E. Znano je, da imajo ekstra deviška oljčna olja velik pomen v vrstovinski prehrani predvsem zaradi vsebnosti naravnih antioksidantov.

Še posebej zanimivi so tokoferoli (vitamin E in njegove izomere) in fenoli, saj so ti antioksidanti, spojine torej, ki olje varujejo pred "staranjem" (deterioracijo in razpadom). Ko antioksidanti ščitijo olje pred avtooksidacijo, seveda sami razpadajo. Olje je torej "varno" pred razpadom tako dolgo, dokler je v njem še kaj antioksidantov. Normalna vsebnost tokoferolov v oljčnih oljih se giblje med 3 do 14 mg na 100 g olja in je odvisna od različnih dejavnikov: klimatskih pogojev, dozorelosti plodov, načina pridelave, sort in skladiščenja olja.

1. REZULTATI DOLOČITVE VSEBNOSTI TOKOFEROLOV V ODVISNOSTI OD STARANJA OLJA

Analizirali smo spremembo v vsebnosti tokoferolov v petih vzorcih oljčnih olj letnika 1995/96 v dveh časovnih sklopih: takoj po predelavi ter po šestih mesecih skladiščenja na svetlobi pri sobni temperaturi v prozorni embalaži. Tak način skladiščenja je bil seveda namerno izbran, saj smo z njim hoteli ugotoviti, do katere največje mere se še zmanjša vsebnost tokoferolov. Ta številka je posredno merilo za rok trajanja olja. Ugotovili smo, da je v dveh vzorcih od petih vsebnost skupnih tokoferolov padla pod 1 mg/100 g, ki je empirična vrednost za antioksidativno stabilnost. Trdimo lahko, da je olje še varno pred razpadom in staranjem, če je vsebnost tokoferolov (oziroma bolj splošno antioksidantov) nad 1 mg/100 g olja. Iz našega preizkusa zatorej sledi, da je primerno hranjeno olje, ki je dobro zaščiteno pred svetlobo, toploto in zrakom, stabilno vsaj šest mesecev. Ta trditev pa seveda povsem drži le, če je bilo olje takoj po predelavi zahtevane kemijske kvalitete, t.j. da sta bili tako vsebnost prostih maščobnih kislin kot tudi peroksidno število (merilo za stopnjo avtooksidacije) dovolj nizki.

PRIMERJALNI GRAF VSEBNOSTI TOKOFEROLOV V PETIH VZORCIH OLJČNIH OLJ, ANALIZIRANIH DECEMBRA 95 IN JULIJA 96

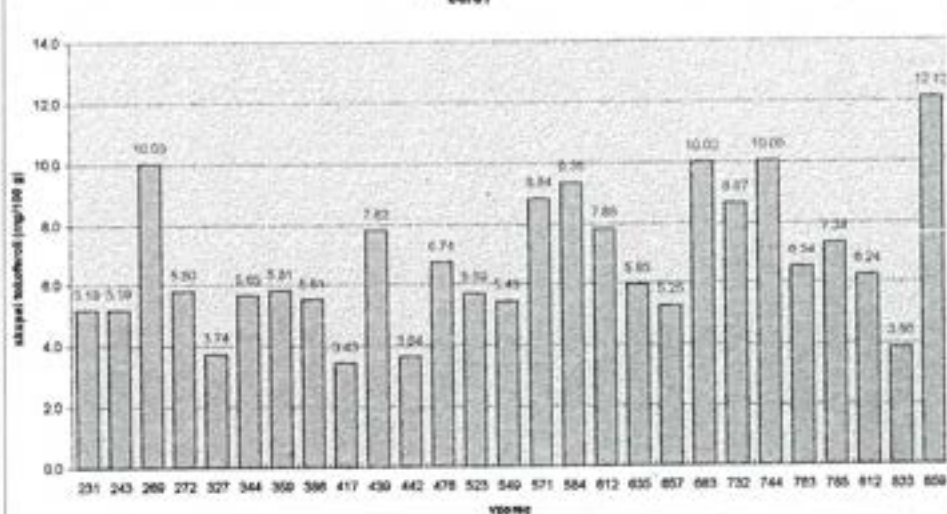

Graf 1: Primerjalni graf vsebnosti tokoferolov v vzorcih oljčnih olj, analiziranih decembra 95 in julija 96

2. REZULTATI VSEBNOSTI TOKOFEROLOV V VZORCIH OLJČNIH OLJ Z DEGUSTACIJE LETNIKA 96/97

Rezultati analiz kažejo na precejšnjo usklajenost vsebnosti tokoferolov. Vrednosti segajo od najnižje 3,43 mg/100 g olja pa do 12,13 mg/100 g olja, srednja vrednost je 6,73 mg/100 g olja s standardnim odklonom vzorca 2,26 mg/100 g olja. V primerjavi s prejšnjimi letniki oljčnih olj iz Slovenske Istre je tokratna vsebnost skupnih tokoferolov nekoliko nižja (pri letniku 93/94 so bile te vrednosti med 12 in 14 mg/100 g olja). Ta podatek verjetno bolj kot na kemijske spremembe v času skladiščenja (november, december, januar do maja 1997) kaže na nizko vsebnost skupnih tokoferolov v plodovih samih oziroma v sveže predelanem olju.

VSEBNOST SKUPNIH TOKOFEROLOV V VZORCIH OLJČNIH OLJ Z DEGUSTACIJE 96/97

Graf 2: Vsebnost skupnih tokoferolov v vzorcih oljčnih olj z degustacije 96/97

Bojan BUTINAR Bojan. Butinar@guest.arnes.si

REZULTATI ANALIZ OLJČNIH OLJ LETNIKA 96 / 97

1. ORGANOLEPTIČNO OCENJEVANJE

Letos je desetčlanska komisija ocenila 26 vzorcev oljčnih olj letnika 1996. Ocenjevanje je potekalo v skladu s predpisi mednarodnega sveta za oljkarstvo – COI-a. Vsak poskušalec ocenjuje šifrirano oljčno olje. Vzorce prinesenih oljčnih olj je šifrirala in dešifrirala oseba iz laboratorija, ki pa ni sodelovala pri organoleptičnem ocenjevanju.

Komisija je na zadnjem sestanku podala naslednji razrez letnika:

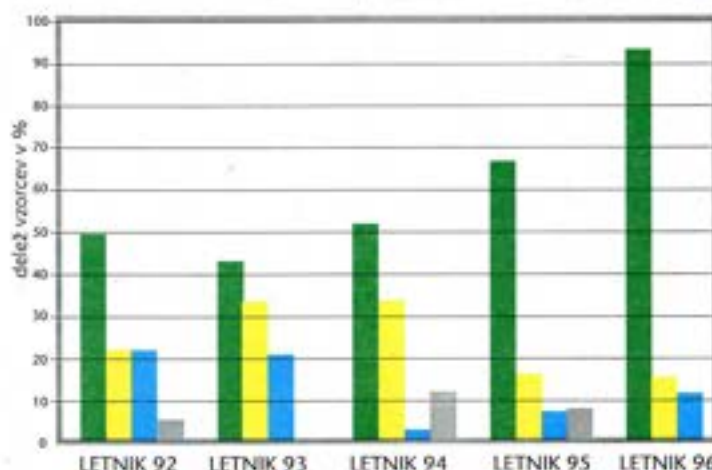
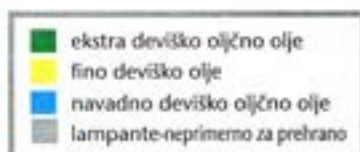
Letnik 1996 je bil v aromi (po vonju in okusu) precej bogatejši od letnika 1995. Oljčna olja letnika 1995 so bila v večini izredno blagega vonja in okusa.

Degustirana oljčna olja letnika 1996 so bila izredno poenotena po aromi. Prevladovala so sadežna olja, z aromo po ne preveč zeleni oljki in zeleni travi, s srednjo intenzivno pikantnostjo in grenkobe. Napake so bile neizrazite, komaj opazne, prevladujejo napake po zakisanem, po zatohlem ali po umazanih športah – slojnicah.

Komisija opaža velike sorte razlike v aromi, predvsem med sortama leccino in belico. Belico odlikuje izredna svežina in pikantnost, medtem ko je leccino precej mehkejši in slajši. Leccino s časom zelo zgublja na svežini, saj so olja iz te sorte imela v začetku tega leta precej intenzivnejšo svežo, sadežno aromo, kot pa smo jo lahko okušali na degustaciji.

To spoznanje kaže na to, da lahko iz mešanih sort pridobivamo na tem področju zelo bogato aromatična olja vrhunske kakovosti.

REZULTATI ORGANOLEPTIČNEGA OCENJEVANJA

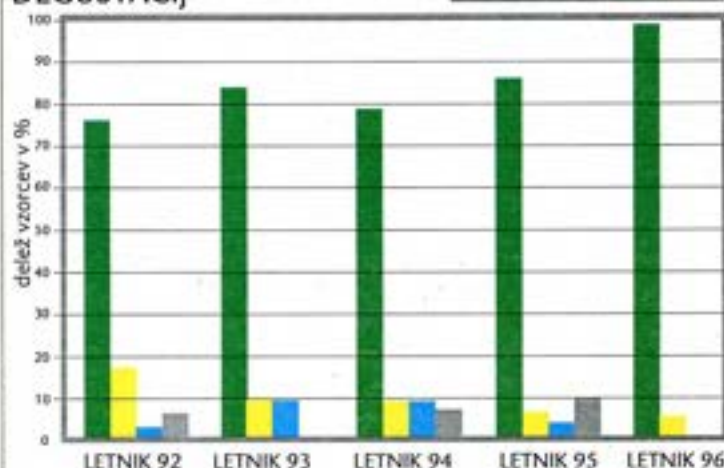
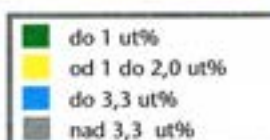

Iz tabele 1 pa je razvidno, da se olja iz leto v leto izboljšujejo, saj je bilo letos kar rekordnih 73% ocenjenih olj uvrščenih v najvišji kakovostni razred – ekstra deviških oljčnih olj.

2. KEMIJSKE ANALIZE

2.1. VSEBNOST PROSTIH MAŠČOBNIH KISLIN (kislinska stopnja). Tudi tukaj je opaziti izreden napredek v kakovosti. Iz tabele 2 na naslednji strani lahko razberemo, da je bilo pri letniku 1995 glede na kriterij vsebnosti prostih maščobnih kislin kar 8,1% oljčnih olj neprimernih za prehrano, medtem ko pri letniku 1996 ni niti enega vzorca, uvrščenega v to kategorijo.

REZULTATI VSEBNOSTI PROSTIH MAŠČOBNIH KISLIN V OLJČNIH OLJIH Z DEGUSTACIJO

Od analiziranih olj letnika 1996 je kar 96,15 % vzorcev doseglo zelo nizke vrednosti vsebnosti prostih maščobnih kislin (pod 1 %, kolikor je tudi mejna vrednost za kategorijo ekstra deviških olj).

2. PEROKSIDNO ŠTEVILO in K232, K270 ter DELTA K

To so kemijski parametri, s katerimi ugotavljamo, ali so olja že stara, slabo skladiščena in oksidirana. Vsi vzorci so dosegli precej nižje vrednosti, kot pa jih EU normativi zahtevajo za kategorijo deviških olj, kar kaže na to, da so bila ocenjena olja še sveža.

3. SESTAVA MAŠČOBNIH KISLIN

Enkrat nenasičene in večkrat nenasičene maščobne kisline so v prehrani koristne, ker znižujejo koncentracijo celotnega holesterola v krvi LDL holesterola (imnujejo ga slab holesterol). Enkrat nenasičene kisline pa ne znižujejo HDL-holesterola (varovalni ali dober holesterol) v nasprotju z večkrat nenasičenimi maščobnimi kislinami, ki ga znižujejo. Oljčno olje z visokim deležem enkrat nenasičenih maščobnih kislin je zato v varovalni prehrani zelo priporočljivo. Znano je, da lahko oljčna olja vsebujejo od 55 – 83% enkrat nenasičene maščobne kisline, ki jo imenujemo oleinska kislina. V vzorcih letnika 1996 je opaziti izredno visok delež enkrat nenasičene maščobne kisline (oleinske kisline), saj vsebujejo vsi vzorci, razen enega, kar 78 – 80,5% oleinske kisline.

Z rezultati organoleptičnega ocenjevanja in kemijskimi analizami oljčnih olj letnika 1996 lahko dokazujemo, da znamo pridelati oljčna olja vrhunske kakovosti.

Viljanka Vesel
Milena Bučar-Miklavčič

DNEVI OLJK

Belveder

6. in 7. junij 1997

STATUT

14. ZBOR OLJKARJEV SLOVENSKE ISTRE

Belveder, 7. junij 1997, 18.30 uri

Dnevni red zбора:

1. Izvolitev organov zбора (delovno predsedstvo, zapisnikarja in overovatelja zapisnika),
2. Poročilo o delu društva s programskimi točkami do leta 2000,
3. Obravnava in sprejem statuta društva,
4. Nadomestne volitve (člana upravnega odbora)
5. Prerez letnika 96/7 z razglasitvijo rezultatov ocenjevanja oljčnega olja
6. Razno;

Ad 3) Na podlagi 33. člena Zakona o društvih (Ul. RS, št. 60/95) je zbor oljkarjev Slovenske Istre, dne 7. junija 1997, sprejel naslednji

STATUT

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Društvo oljkarjev Slovenske Istre (v nadaljnjem desedili: društvo) je prostovoljno, samostojno združenje fizičnih oseb, ki delujejo na področju oljkarstva, kot predelovalci, pridelovalci ali ljubitelji, ki so povezani z oljko.

2. člen

Društvo je pravna oseba zasebnega prava. Ima svoj žiro račun. Sedež društva je v Kortah 44.

3. člen

Društvo ima svoj znak in pečat. Znak društva je grafični prikaz ploda oljke v katerem je obris oljčnega drevesa, podlago pa tvori stilizirana Istrska terasa v obliki štita. Pečat je pravokotne oblike 40x50 mm. Ob spodnjem robu je napis Društvo oljkarjev Slovenske Istre. Nad napisom pa je znak društva. Odtis pečata je zelene barve.

4. člen

Društvo lahko sodeluje z drugimi organizacijami v republiki Sloveniji, ki delujejo na področju kmetijstva in prispevajo k razvoju njegove dejavnosti. Društvo lahko samostojno sodeluje ali se včlani v sorodne domače in mednarodne organizacije, ki imajo podobne namene in cilje

5. člen

Delo društva in njegovih organov je javno.

Svoje člane društvo obvešča:

- * s pravico vpogleda članov v zapisnike organov društva,
- * preko društvenega glasila OLJKA,
- * preko sredstev javnega obveščanja
- * z letnimi zbori društva in
- * drugimi oblikami sodelovanja (tematski sestanki, internet, delavnice...)

Širšo javnost društvo obvešča o svojem delu tako, da so seje organov društva javne, da organizira okrogle mize, tiskovne konference, na svoje seje vabi predstavnike zainteresiranih organov, ustanov, organizacij ter predstavnike sredstev javnega obveščanja. Za zagotovitev javnosti dela in dajanje točnih informacij o delu društva je odgovoren predsednik društva. Za strokovne informacije organov društva pa so soodgovorni predsedniki ali vodje organov.

II. NAMEN IN CILJI DRUŠTVA

6. člen

Namen društva je razvoj oljkarstva v republiki Sloveniji, ki ga dosega s tem da:

- * sodeluje z asociacijami, ki se strokovno ukvarjajo s panogo,
- * si prizadeva za visoko strokovno raven dela društva,
- * seznanjanje članov in javnosti o problematiki in napredku na področju oljkarstva,
- * spodbujanje strokovnega izpopolnjevanja članov in delovnih teles društva,
- * ustanavljanje ali povezovanje v organizacije (kmetijske zadrug: in druge oblike združevanja),
- * sodelovanje pri projektih za razvoj oljkarstva

7. člen

Svoj namen in cilje uresničuje društvo z izvajanjem naslednjih nalog:

- * skrbi za dvig strokovnega znanja svojih članov,
- * sodeluje pri organizaciji strokovnih predavanj, tečajev, konferenc, praktičnih delavnic za svoje člane,
- * zalaga in izdaja glasilo OLJKA,
- * prijavlja projekte na področju kakovosti oljčnega olja, blagovne znamke – geografskega porekla,
- * izobražuje in vodi delo degustacijske komisije za oljčno olje,
- * vzpodbuja sodelovanje z raziskovalnimi institucijami pri posameznih projektih društva,
- * se povezuje, vključi ali ustanovi zadrugo,
- * sodeluje z mediji, na področju informiranja širše javnosti
- * predlaga in oblikuje ukrepe za razvoj oljkarstva, kot tudi izboljšanje kakovosti predelovalnih linij,

III. ČLANSTVO

8. člen

Član društva lahko postane vsak oljkar in ljubitelj oljk, ki upravnemu odboru predloži pristopno izjavo v kateri izrazi željo postati član društva, se zaveže, da bo deloval v skladu s statutom društva, sodeloval v organih in akcijah ter poravnal članarino. Član društva lahko postane pod enakimi pogoji tudi tuj državljan. Društvo ima redne, podporne in častne člane. Častnega člana predlaga upravni odbor, sprejme pa ga zbor oljkarjev.

9. člen

Pravice članov so:

- * da volijo in so izvoljeni v organe društva,
- * da sodelujejo pri delu in soodločajo v organih društva,
- * da uporabljajo skupne dosežke in rezultate delovanja društva pri svojem delu,
- * da uresničuje svoje osebne interese na področju dejavnosti društva, da sso seznanjeni s programom in poslovanjem društva ter njegovim finančno materialnim poslovanjem, Dolžnosti članov so:
- * da spoštujejo statut in druge akte in sklepe organov društva,
- * da aktivno sodelujejo in s svojim delom prispevajo k uresničevanju ciljev in nalog društva,
- * da redno plačujejo članarino v višini ki jo določi upravni odbor društva,
- * da dajejo društvu informacije, ki so potrebne za izvajanje skupnih dogovorjenih nalog,
- * da prenašajo svoje izkušnje in spoznanja na druge člane društva,
- * da varujejo ugled društva.

10. člen

Članstvo v društvu preneha:

- * s prostovoljnim izstopom,
- * s črtanjem,
- * z izključitvijo
- * s smrtjo;

Član prostovoljno izstopi iz društva, če upravnemu odboru pošlje pisno izjavo o izstopu.

Člana črta iz članstva upravni odbor, če ta kljub opominu ne plača članarine v tekočem letu.

* izključitvi člana iz društva odloča disciplinska komisija s sklepom.

Sklep mora biti v skladu z disciplinskim pravilnikom.

IV. ORGANI

11. člen

Organi društva so:

- * občni zbor, (v nadaljevnaju zbor)
- * upravni odbor,
- * nadzorni odbor,
- * disciplinska komisija,
- * degustacijska komisija,
- * druge občasne sekcije;

Zbor

12. člen

Zbor je najvišji organ društva, ki ga sestavljajo vsi člani društva. Zbor je lahko reden in izreden. Reden zbor sklicuje upravni odbor enkrat letno. Izreden zbor pa se skliče po sklepu upravnega odbora, na zahtevo nadzornega odbora ali na zahtevo 1/3 članov društva. Upravni odbor je dolžan sklicati izredni zbor v roku 30 dni od sprejema zahteve za sklic. Če upravni odbor izrednega zbora ne skliče v predpisanem roku, ga skliče predlagatelj, ki mora predložiti tudi dnevni red z ustreznimi materiali. Izredni zbor sklepa le o zadevi za katero je bil sklican.

13. člen

O sklicu zbora in s predloženim dnevnim redom morajo biti člani društva seznanjeni najmanj 10 dni pred sklicem. Zbor je sklepčen, če je prisotnih več kot polovica članov. Če zbor ni sklepčen, se zasedanje odloži za 15 minut. Po preteku tega časa je zbor sklepčen, če je prisotnih najmanj 10 članov. Glasovanje je praviloma javno, lahko pa se člani na samem zasedanju odločijo za tajni način glasovanja. Volitve organov so lahko javne ali tajne.

14. člen

Naloge zbora :

- * sklepa o dnevnem redu zbora,
- * sprejema, spreminja statut društva,
- * sprejema poročila in program dela društva,
- * voli in razrešuje predsednika, upravni odbor, nadzorni odbor in disciplinsko komisijo,
- * sprejema sklep o častnem članstvu društva,
- * odloča o pritožbah zoper sklepe upravnega odbora, nadzornega odbora in disciplinske komisije,
- * dokončno odloča o izključitvi člana iz društva,
- * odloča o drugih zadevah, ki jih predlagajo organi in člani društva v skladu z namenom in cilji društva
- * odloča o nakupu in prodaji nepremičnin
- * sklepa o prenehanju društva: Posamezni predlogi za razpravo morajo

biti zboru v pisni obliki poslani preko upravnega odbora najmanj 7 dni pred sklicem zbora. O delu zbora se vodi zapisnik, ki ga podpisujejo predsedujoči, zapisnikar in dva overovalca.

Upravni odbor

15. člen

Upravni odbor je izvršili organ zbora, ki opravlja organizacijska, strokovno tehnična in administrativna dela ter vodi delo društva med dvema zboroma po programu in sklepih sprejetih na zboru in pobudah predsednika društva. Upravni odbor je za svoje delo odgovoren zboru. Upravni odbor šteje 9 članov. Sestavljajo ga predsednik, podpredsednik tajnik in blagajnik ter pet izvoljenih članov. Upravni odbor se sestaja po potrebi, najmanj pa dvakrat letno. Mandatna doba članov upravnega odbora je 4 leta z enkratne ponovitve mandata.

16. člen

Naloge upravnega odbora so:

- * sklicuje zbor,
- * skrbi za izvrševanje programa dela društva,
- * pripravlja predloge aktov društva,
- * pripravlja predlog finančnega plana in zaključnega računa,
- * skrbi za finančno in materialno poslovanje društva,
- * upravlja s premoženjem društva,
- * ustanavlja in ukinja sekcije društva,
- * določa višino članarine,
- * uresničuje druge naloge, ki izhajajo iz aktov društva in naloge, ki mu jih še dodatno naloži zbor in pobude predsednika društva;

17. člen

Upravni odbor deluje na sejah, ki jih sklicuje predsednik upravnega odbora, v njegovi odsotnosti pa podpredsednik upravnega odbora društva. Upravni odbor je sklepčen, če je na seji navzočih več kot polovica članov. Veljavne sklepe pa sprejema z večino glasov prisotnih. Upravni odbor lahko za izvajanje posameznih nalog imenuje sekcije. Naloge, število članov in predsednika sekcije določi upravni odbor. V sekciji morajo biti člani društva v večini. Za svoje delo so sekcije odgovorne upravnemu odboru.

18. člen

Degustacijska komisija je strokovna komisija zadolžena za degustacijo oljčnega olja. Komisija šteje 10 članov – degustatorjev ima vodjo in negovega namestnika. Člani degustacijske komisije za delo v komisiji podpisujejo pristopno izjavo. Člani degustacijske komisije se morajo **OBVEZNO** udeleževati dela komisije, pri ocenjevanju letnika oljčnega olja, dodatnega strokovnega izobraževanja in biti lojalni v smislu določil pravilnika o ocenjevanju oljčnega olja.

Nadzorni odbor

19. člen

Nadzorni odbor spremlja delo upravnega odbora in drugih organov društva ter opravlja nadzor nad finančno materialnim poslovanjem društva. Nadzorni odbor enkrat letno poroča zboru, kateremu je tudi odgovoren za svoje delo. Nadzorni odbor je sestavljen iz treh članov, ki jih izvoli zbor. Člani izmed sebe izvolijo predsednika. Člani nadzornega odbora ne morejo biti člani upravnega odbora. Lahko sodelujejo na sejah upravnega odbora, ne morejo pa odločati. Nadzorni odbor je sklepčen, če so na seji prisotni vsi trije člani. Veljavne sklepe sprejema z večino prisotnih. Mandatna doba članov nadzornega odbora je 4 leta z možnostjo enkratne ponovitve mandata.

Disciplinska komisija

20. člen

Člane disciplinske komisije voli zbor za dobo 4. let. Sestavljajo jo trije člani in dva namestnika. Člani izmed sebe izvolijo predsednika. Sestaja se po potrebi na podlagi pisnih zahtev članov ali organov društva. Disciplinska komisija vodi postopek in izreka sklepe v skladu s tem statutom in disciplinskimi pravilnikom.

21. člen

Disciplinske kršitve, ki jih obravnava disciplinska komisija so:

- * kršitve statuta,
- * nevestno in lahkomišlno sprejemanje in izvrševanje sprejetih zadolžitvev in funkcij v društvu,
- * neizvrševanje sklepov organov društva,
- * dejanja, ki kakorkoli škodijo ugledu društva;

22. člen

Disciplinski ukrepi, ki jih ipo izvedenem postopku v skladu z disciplinskim pravilnikom izreče disciplinska komisija so:

- * opomin,
- * javni opomin,
- * izključitev;
- * Zoper sklep, ki ga izda disciplinska komisija ima prizadeti pravico pritožbe na zbor, kot drugostopenjski organ.

Predsednik društva

23. člen

Predsednik zastopa in predstavlja društvo pred državnimi in drugimi organi in organizacijami v državi in tujini. Mandat predsednika, ki ga izvoli zbor traja 4 leta z možnostjo enkratne ponovitve mandata. Predsednik je odgovoren za delovanje društva v skladu s statutom in pravnim redom Republike Slovenije, za svoje delo je odgovoren zboru.

Tajnik društva

24. člen

Za opravljanje strokovno tehničnega in administrativnega dela ter za koordinacijo med organi društva skrbi tajnik društva, ki ga izvoli zbor za čas mandata upravnega odbora. Za svoje delo je odgovoren zboru, predsedniku društva in upravnemu odboru.

V. FINANČNO IN MATERIALNO POSLOVANJE DRUŠTVA

25. člen

Viri dohodkov društva so:

- * članarina
- * darila, volila,
- * dohodek iz dejavnosti društva in naslova materialnih pravic,
- * prispevki sponzorjev,
- * javna sredstva,
- * drugi viri; Če društvo pri opravljanju svoje dejavnosti ustvari presežek prihodkov nad odhodki, ga mora porabiti za izvajanje dejavnosti, za katero je bilo ustanovljeno.

26. člen

Društvo razpolaga s finančnimi sredstvi v skladu s programom in letnimi finančnimi plani, ki jih sprejme upravni odbor, potrdi pa zbor.

27. člen

Finančne in materialne listine podpisujejo predsednik, podpredsednik in tajnik društva. Finančno in materialno poslovanje mora biti v skladu z veljavnimi predpisi s tega področja. Blagajnik vodi finančno in materialno poslovanje v skladu s pravilnikom o finančno materialnem poslovanju v katerem društvo tudi določi način vodenja in izkazovanja podatkov o finančno materialnem poslovanju društva, ki mora biti v skladu z računovodskimi standardi za društva.

28. člen

Delo blagajnika je javno. Za pomoč pri urejanju finančno materialnih zadev lahko zaposli društvo finančnega strokovnjaka ali sklene pogodbo s finančno računovodskim servisem za opravljanje finančno računovodskih opravil.

29. člen

Društvo ima lahko premično in nepremično premoženje, ki je kot last društva vpisana v inventarno knjigo. Premično premoženje se lahko kupi ali odtuji na podlagi sklepa upravnega odbora. Nepremično premoženje pa se lahko kupi ali odtuji le na podlagi sklepa zbora.

VI. PRENEHANJE DRUŠTVA

30. člen

Društvo lahko preneha:

- * po sklepu zbora z večino prisotnih članov
- * po samem zakonu; V primeru prenehanja društva preide premoženje društva Sadjarskemu društvu Slovenije. Proračunska sredstva se vrnejo proračunu.

31. člen

Statut stopi v veljavo takoj.

S sprejemom tega statuta preneha veljati statut, ki ga je zbor oljkarjev sprejel na 8. zboru oljkarjev 22. maja 1992 v Marezigah.

Predsednik upravnega odbora
Beno Bajda

Predsednik društva
Danilo Markočič

5 let

5 let

DNEVI OLJK

Belveder nad Izolo

Program

Petek, 6. junij 1997

ob 10.00 uri OTVORITEV DNEVOV OLJK

*slavnostni govornik Ciril SMRKOLJ, minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
OKROGLA MIZA "OLJKARSTVO DANES IN MOŽNOSTI RAZVOJA"*

19.00 uri OLJČNO OLJE IN ZDRAVJE

predava dr. Ludvik ČEPAR

20.30 uri DEGUSTACIJA OLJČNEGA OLJA

degustacijska komisija DOSI

21.00 uri ZABAVA S PLESOM

Sobota 7. junij 1997

ob 10.00 uri pričetek tekmovanja osnovnih šol OLJKA, ALI TE POZNAM ?

ob 15.00 uri OLJKARSKE DELAVNICE

ukrepi za odpravo posledic pozebe

Viljanka VESEL, KSS Koper in Angel HLAJ, DOSI

varstvo v oljčnikih

Matjaž JANČAR, KSS Koper

ob 18.30 uri 14. ZBOR OLJKARJEV

ob 20.30 uri PODELITEV PRIZNANJ

ob 21.00 uri ZABAVA S PLESOM

*Vljudno vas vabimo, da se nam tudi vi pridružite na tradicionalnih dnevih oljk,
ob 5. obletnici delovanja Društva Oljkarjev Slovenske Istre.*

*Predsednik upravnega odbora
Beno Bajda l.r.*

*Predsednik DOSI
Danilo Markočič l.r.*